

Дело C-217/23**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

4 април 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Verwaltungsgerichtshof (Австрия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

28 март 2023 г.

Жалбоподател:

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl

Ответник:

A N

Предмет на главното производство

Процедура по предоставяне на убежище — Група със собствена
идентичност — Различна — Семейството като социална група

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Тълкуване на правото на Съюза, член 267 ДФЕС

Преюдициални въпроси

Трябва ли изразът, съдържащ се в член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (преработен текст), „тази група има собствена

идентичност в съответната държава, защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество“, да се тълкува в смисъл, че дадена група има собствена идентичност в съответната държава само ако е разглеждана като различна от заобикалящото я общество или е необходимо наличието на „собствена идентичност“ да се разглежда самостоятелно и отделно от въпроса дали групата е разглеждана като различна от заобикалящото я общество?

Ако съгласно отговора на първия въпрос наличието на „собствена идентичност“ следва да се разглежда самостоятелно:

2. Какви са критериите за проверка дали е налице „собствена идентичност“ по смисъла на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95/ЕС?

Независимо от отговора на първи и втори въпрос:

3. Трябва ли мнението на субекта на преследването или на обществото като цяло, или на значителна част от обществото на държавата, или на една част от държавата да се вземе предвид при преценката дали дадена група по смисъла на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95/ЕС е разглеждана като различна „от заобикалящото я общество“?

4. На какви критерии се основава преценката дали по смисъла на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95/ЕС тази група е разглеждана като „различна“?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (преработен текст)

Цитирани национални разпоредби

Asylgesetz 2005 (Закон за убежището от 2005 г., наричан по-нататък „AsylG“)

Кратко представяне на фактите и производството

- 1 А N, ответникът, е афганистански гражданин, който на 4 ноември 2015 г. подава в Австрия молба за международна закрила на основание Asylgesetz 2005.

- 2 Той обосновава тази молба с обстоятелството, че в Афганистан е преследван по релевантен от гледна точка на правото на убежище начин, тъй като е заплашен от кръвно отмъщение от страна на братовчедите на баща си. Причината за кръвната вражда е спор между баща му и братовчедите на бащата относно недвижим имот. В хода на този спор бащата и един от братята на ответника са убити.
- 3 С решение от 21 юни 2017 г. Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Федерална служба за имиграция и убежище, Германия) отхвърля тази молба и издава решение за връщане на ответника. Тя приема, че историята за бягството на ответника е скалъпена и измислена и че същият е дошъл в Австрия само поради желанието си за подобряване на икономическото и социалното положение.
- 4 Ответникът обжалва това решение пред Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд).
- 5 Bundesverwaltungsgericht уважава жалбата, но решението му е отменено от Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд, Австрия). Второто решение на Bundesverwaltungsgericht също е отменено от Verwaltungsgerichtshof. С решение от 26 юли 2022 г. Bundesverwaltungsgericht отново уважава жалбата, признава на ответника статут на търсещо закрила лице и постановява, че поради това същият има право по закон на статут на бежанец.
- 6 Bundesverwaltungsgericht посочва, че ответникът е афганистански гражданин, част от пашуните, изповядва сунитски ислям и е от Лагман. Баща му купува от братовчедите си земеделски недвижим имот, но впоследствие те твърдят, че става въпрос само за аренда. Бащата отказва връщане и се обръща към старейшините на селото за решение на конфликта. И пред тях братовчедите твърдят, че само отдават под аренда недвижимия имот и заплашват бащата. На следващия ден на посочения недвижим имот е стреляно по бащата, братя и ответника. Ответникът бяга и търси убежище при един чичо. Същият завежда ответника и останалата част от семейството в Кабул и там, заедно със старейшините на селото, организира погребението на бащата и братя. Впоследствие семейната къща на ответника е опожарена и те разбират, че той е издирван. След това чичото организира бягството на ответника и взема семейството му при себе си. По-късно обаче чичото и семейството също бягат в Пакистан.
- 7 Следователно в държавата на произход ответникът е въввлечен в кръвна вражда, поради което, ако се върне в селото си, е заплашен от посегателства, които да доведат до убийство, от страна на братовчедите на бащата. Макар че, ако се установи в други градове, не може да се приеме, че ще са налице такива посегателства, поради настоящото положение в Афганистан за ответника вече не е възможно да се установи там и да води живот без неоправдани трудности.

- 8 От правна страна Bundesverwaltungsgericht посочва, че преследване, което се основава на някой от посочените в Женевската конвенция мотиви и негов субект е частно лице или частни организации, е релевантно от гледна точка на правото на убежище, ако държавата не възнамерява или не е в състояние да възпрепятства тези действия на преследване. Кръвното отмъщение е релевантно в процедурата по предоставяне на убежище, доколкото принадлежността към социалната група на „членовете на многобройното семейство, заплашени от кръвно отмъщение“ следва да се потвърди, ако страхът от актовете на отмъщение се основава само на семейната връзка с пряко засегнатото лице. Ответникът е преследван само поради роднинските си връзки с бащата и не може да очаква закрила от афганистанската държава. Ето защо в региона на произход той е заплашен от преследване, което е релевантно с оглед на предоставянето на убежище, и няма възможност за бягство в страната.
- 9 Федералната служба за имиграция и убежище подава пред Verwaltungsgerichtshof ревизионна жалба срещу това решение.

Основни доводи на страните в главното производство

- 10 Федералната служба за имиграция и убежище изтъква, че Bundesverwaltungsgericht основава въвличането на ответника в кръвна вражда на мотива от Женевската конвенция за „принадлежност към социалната група на семейството“, но съгласно практиката на Съда на Европейския съюз (решение от 4 октомври 2018 г., Ахмедбекова, C-652/16, EU:C:2018:801, т. 10) следва да са изпълнени определени условия. От една страна, членовете на групата би трябвало да споделят една „вродена характеристика“ или „обща история, която не подлежи на изменение“, или да споделят характеристика или вярване, „до такава степен съществени за идентичността или съзнанието, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от тях“. От друга страна, тази група трябвало да има собствена идентичност в съответната държава, защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество.
- 11 Не било изяснено дали едно семейство (или част от него) образуват социална група, ако не е установено, че семейството (или част от него) е разглеждано като различно от заобикалящото го общество.
- 12 Федералната служба за имиграция и убежище посочва също, че релевантната разпоредба на Директива 2011/95/ЕС (член 10, параграф 1, буква г) е тълкувана различно от върховните съдилища в Германия, респ. Австрия.
- 13 В отговора на ревизионната жалба ответникът посочва, че в досегашната съдебна практика на запитващата юрисдикция семейството е признато за социална група по смисъла на Женевската конвенция. От мотивите на обжалваното решение следвало, че било в съответствие с пашунската

традиция на кръвната вражда последната да се поражда напр. при нерешен спор относно земя. Правото на отмъщение и очакването на възмездие имали основно значение в това отношение, поради което се очаквало братовчедите на бащата да отмъстят и на ответника. Кръвното отмъщение можело да бъде отложено и с десетилетия.

- 14 Ответникът счита, че преследването се дължи на принадлежността към дадена социална група, тъй като бил считан от братовчедите на бащата, които го преследвали, за част от другата група, участваща в кръвната вражда.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 15 Констатациите на Bundesverwaltungsgericht не са оспорени в ревизионното производство от Федералната служба за имиграция и убежище, поради което запитващата юрисдикция следва да приеме, че ответникът е заплашен достатъчно конкретно от физическо насилие, което да доведе до убийството му. По смисъла на член 9, параграф 1 във връзка с член 9, параграф 2, буква а) от Директива 2011/95/ЕС тези действия следва да се класифицират като преследване от недържавни субекти. Ответникът не трябва да очаква защита от държавата.
- 16 От значение за преценката дали на ответника следва да се признае статут на лице, търсещо убежище, е обстоятелството дали има връзка между мотивите, посочени в член 10 от директивата, и действията на преследване по член 9, параграф 1 или липсата на закрила срещу такива действия. Според Bundesverwaltungsgericht връзката се състои в това, че братовчедите на бащата искат да убият ответника само поради това че последният принадлежи към семейството на (починалия) баща, без да участва пряко в спора за имота.
- 17 В разглеждания случай Bundesverwaltungsgericht приема, че е налице преследване поради принадлежност към определена социална група, а именно семейството, евентуално към членовете на семейството, върху които се упражнява кръвно отмъщение. В ревизионното производство не се спори, че семейството може да представлява социална група и че то има обща история, която не подлежи на изменение. Страните обаче спорят дали по смисъла на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95/ЕС семейството (или засегнатата част) се разглежда като група, която има собствена идентичност в съответната държава, защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество. Само при това положение би било възможно признаването на статут на бежанец в настоящия случай.
- 18 В ревизионната си жалба Федералната служба за имиграция и убежище посочва, че съществуват няколко подхода за решаване на въпроса дали е налице преследване поради принадлежност към дадена социална група.

- 19 Запитващата юрисдикция счита, че за преценката дали заплашените от кръвно отмъщение членове могат да се разглеждат като социална група трябва да се изяснят няколко момента. Най-напред се поставя въпросът кога може да се твърди, че дадена група има собствена идентичност в съответната държава и следователно представлява социална група по смисъла на член 10, параграф 1, буква г) от посочената директива. Освен това трябва да се изясни според кои гледни точки се определя „заобикалящото [...] общество“ на една група и кога това общество разглежда една група като „различна“.

По първия и втория въпрос

- 20 Запитващата юрисдикция посочва, че формулировката на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95/ЕС изразява причинно-следствена връзка, което би означавало, че съществуването на собствена идентичност на дадена група зависи от това, че същата е различна от заобикалящото я общество. В резултат на това при преценката дали дадена група има „собствена идентичност“ би следвало да се провери само дали същата „е разглеждана като различна от заобикалящото я общество“. При такова разбиране не би трябвало да се разглеждат други, изолирани критерии. Според това разбиране не би могло да се направи заключение за наличието на социална група само въз основа на самоопределянето и на чувството за принадлежност на членовете на дадена група — определящо въщност би било възприемането от „заобикалящото [групата] общество“, което я счита за различна. Този подход изглежда е застъпен в „Насоки относно принадлежността към определена социална група“ на (някогашната) Европейската служба за подкрепа в областта на убежището (ЕСПОУ).
- 21 Ако такава причинно-следствена връзка би следвало (най-малкото отчасти) да се отхвърли и наличието на „собствена идентичност“ би следвало да се проверява отделно, се поставя въпросът относно критериите, по които следва да се извършва подобна проверка. Въщност законодателят на Съюза не е дефинирал това понятие. Не е ясно също в какво се изразява „собственият характер“ на „собствената идентичност“.

По третия въпрос

- 22 Неясно е на коя гледна точка се позовава законодателят на Съюза с формулировката, че групата е разглеждана като различна от „заобикалящото я общество“.
- 23 Би могло да се счита, че се има предвид обществото (като цяло или значителна част от него) в съответната държава или на територията, където е установено съответното лице. В такъв случай, именно поради качеството на членовете да образуват семейство, дадено семейство по принцип ще се разглежда като различно от заобикалящото го общество само ако естеството

на семейния живот се различава ясно от иначе преобладаващите традиции в семейния живот.

- 24 Освен това би следвало да е необходимо заобикалящото общество да знае за съществуването на въпросната група. Ако съществуването на групата остане неизвестно за заобикалящото общество, разглеждането на такава група като различна би било изключено.
- 25 Този подход изглежда застъпен във вече посочените Насоки на ЕСПОУ, тъй като в тях се посочва, че е необходима подходяща и актуална информация относно държавата на произход, за да може да се разгледа съществуването на определена социална група в дадена страна. Следва да се разгледат и функционирането на обществото и различния му контакт с групите, тъй като социалната група е свързана с заобикалящото я общество.
- 26 Съгласно този подход в разглеждания случай следва да се отхвърли съществуването на социална група. Действително в такъв случай за кръвната вражда знаят само субектите на преследване и преследваното семейство, но не и обществото като цяло или значителна част от него. Ако обаче се приеме, че гледната точка на субекта на преследването е достатъчна за класифицирането като социална група, субектът на преследването би бил разглеждан като заобикалящото групата общество по смисъла на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95/ЕС и разграничението би било извършено от него. Съгласно този подход социална група в спорния случай би било семейството на бащата на ответника, тъй като то се разглежда като такава от субекта на преследването (братовчедите на бащата).

По четвъртия въпрос

- 27 Преценката дали дадена група е разглеждана „като различна“ от заобикалящото я общество също изглежда е свързана с проблеми.
- 28 Понятието „различна“ изглежда толкова широко, че всяка произволно избрана характеристика би могла да доведе до такава квалификация. Освен това понятието изглежда има отрицателна конотация. Следователно би било възможно „различността“ да е съпроводена с омаловажаване на тази група спрямо заобикалящото я общество. В това отношение във вече посочените Насоки на ЕСПОУ се споменава „стигматизация“ на групата, въпреки че на други места от Насоките се посочва, че понятието „различна“ не трябва да бъде разбирано само като нещо непременно отрицателно.
- 29 Би било възможно обаче също да се има предвид „да бъдеш различен“ и да става въпрос само за езиков проблем — според запитващата юрисдикция понятието на английски език „different“ действително няма отрицателна конотация.
- 30 Ако от значение би било дали по-голям брой хора разглеждат групата като „различна“, решаващо би могло да е обстоятелството, че само една или

няколко определени характеристики водят до разглеждането на дадена група като различна от по-голям брой хора. В такъв случай други характеристики, които биха били класифицирани като различни от други хора само в отделни случаи, не биха имали значение. При този подход гледната точка на субекта на преследване не е релевантна за класифицирането като социална група.

- 31 Именно в разглеждания случай е спорно дали семейство, въввлечено в кръвна вражда, би било разглеждано като различно от заобикалящото го общество, ако се има предвид по-голям брой хора. Наред с обстоятелството, че — както беше посочено по-горе — такава (до голяма степен) заобикалящо (групата) общество по принцип не е запознато с релевантната характеристика, в самия отговор на ревизионната жалба ответникът посочва, че е в съответствие с традицията на пашунвалите в региона на произход да разрешават спор, като разглеждания в случая, чрез кръвна вражда. Ето защо не би могло лесно да се установи защо въввлечено в кръвна вражда семейство се разглежда като различно от заобикалящото го общество, което спазва същата традиция.
- 32 Ако обаче от решаващо значение е гледната точка на субекта на преследването, за да се потвърди принадлежността към социална група, би могло да е достатъчно, субектът на преследването да класифицира като различно семейството, с което е в кръвна вражда.
- 33 По отношение на разглеждания случай това означава, че ако е релевантно разглеждането от гледната точка на субекта на преследването, правилно следва на ответника да се признае статут на търсецо закрила лице. Ако обаче това не е така, Bundesverwaltungsgericht не трябва да признава този статут на ответника, доколкото не е налице връзка с релевантен за предоставянето на статут на бежанец мотив. В такъв случай на следващ етап Bundesverwaltungsgericht трябва да провери дали на ответника следва да се предостави субсидиарна закрила.